

EX

The following table shows the results of the experiment. The first column represents the time taken for the reaction to occur, and the second column represents the amount of product formed. The data shows that the reaction rate increases as the concentration of the reactants increases.

Time (s)	Amount of Product (g)
10	0.5
20	1.0
30	1.5
40	2.0
50	2.5
60	3.0
70	3.5
80	4.0
90	4.5
100	5.0

The graph below shows the relationship between time and the amount of product formed. The x-axis represents time in seconds, and the y-axis represents the amount of product in grams. The curve shows a linear relationship, indicating that the reaction rate is constant.

The following table shows the results of the experiment. The first column represents the time taken for the reaction to occur, and the second column represents the amount of product formed. The data shows that the reaction rate increases as the concentration of the reactants increases.

Time (s)	Amount of Product (g)
10	0.5
20	1.0
30	1.5
40	2.0
50	2.5
60	3.0
70	3.5
80	4.0
90	4.5
100	5.0

The graph below shows the relationship between time and the amount of product formed. The x-axis represents time in seconds, and the y-axis represents the amount of product in grams. The curve shows a linear relationship, indicating that the reaction rate is constant.

pekus o scénář

Chodbička vlaku u záchoďu, na spojovacích dveřích vagónů sedí ve smyčce s karabinou polocivilně oblečený mladík. Okolo kletráky, batohy. Kamera skluz na míhající se krajinu, zpět na detaily lana, zařezávajícího se do boku a hyčdš sedícího. Před kamerou přechází v bezprostřední blízkosti clonící nezaostřená postava, mladík skrčuje nohy do strany a rukou stlačuje batoh, postava rychle vzniklou mezerou vchází do WC.

/osoba sedícího by se v průběhu filmu už neměla objevit/

Následují scény natočené v bohatě vyzdobených prostorách přístupných jeskyní. Krápníky, dómy s kulisami, brčky, vše co se předvádí turistům. Tabery by se neměly vyhýbat cizorodým prvkům: reflektory, kabely, chodníky, zábradlí, ale nikoli je vyhledávat.

Přirozené ozvučení scény, hučení vlaku, tlukot kol, kroky postavy, bouchnutí dveří WC. Na tomto pozadí začíná monolog staršího muže /polovina rozhovoru/ Zvuk vlaku pokračuje až do konce ~~mám~~ rozhovoru:

"Kampak, mladej, vyspat se někde pod strom ? Jeskyně ? A to nemáš něco bliž ? Ale je, každej se něčím zabývá, někdo holt holky a jiné vdolky - a někdo vobejí /zasmje se tomu sám/ A to spíš teď v Banskú ? Já jsem byl na Maccie, to už je aspoň dvacet let. To už ani není pravda.

Vod nás kluk z práce zas pořád jezdí někam do Tater, je to lepší než sedět věčně v hospodě, že je. Taky, nashledanou, ať máte hezký počasí - ale vám je to vlastně jedno, že jo..

V úzké škvíře mezi balvány postava ležící na boku, kamera shora, osvětlení pouze zepředu, kontrastující osvětlené a tmavé plochy. Postava s obtížemi prolézá škvírou, posunuje před sebou stočené tělo lano. Kamera zvolna zaujímá níže za lozoucím a v černém obrysu účiny zůstává pouze několik osvětlených škvír.

Spolu s ostrým kontrastem této scény i kontrast znony zvukového pozadí: šum hospody, hlasy, cinkání skla, běžnéhospodská zábava. Do ní rozhovor:

Ty si myslíš, že když jsi projel na lodičce Punkvu tak že víš o co jde? To se ani nedá říct, nejde to srovnat s turistickéjma jeskyněma, kde ti ukazujou navícené krápníky a voděj po chodnících. Bejt v jeskyni to je něco úplně jinýho než bejt zdeklí jinde a nepochopíš to, dokud se po břičce neprocepeš do úplně nesmyslný, zahlinený blbostíry.

To si raděj vlezou doma pod gauč a mám to stejný. Nebopod vanu, tam mi bude i zapet za krk..

Záber po lase okolo vstupní šachty jeskyně končí pohledem do vstupu, osvětleného pouze shora. následuje stejný záber se stejným skluzem kamery a stejným zamařením do šachty, kterou slézá postava neseucí světlo a vlázející nols do odpočujicí chodbičky, shora nesy tlenu/

...ce bych ti pevidal /hospodský rozhovor pokračuje bez přerušení/ vlézat do jeskyně to není jako projít dveřmi, ctořit u futra vypínačem a bejt uvnitř. Když lezeš dolů, tak se to pod tebou macke otevírá, modrév světlo to ještě chvíli provází, a pak tě zůstane jen teplá skvrna, kterou dlel tvoje lampy na st. ných, kde se podíváš.

Záběr na napnuté požárnícké hadice natažené povrchovou chodbou. Postavy v kluzkém, nepravidelném terénu přenášejí břemena /svazky kabelů, hadice, krabice spod/, divák nemusí vidět tento pohyb jako účelný. Záběr na čerpaný sifon, na stěnách znatelná původní hladina, čerpadlo ležící z vody horní přírubou způsobí na lesknoucí se hladině ostré zvlnění, ohvění. Záběr do kulis otvírajícího se sifonu, ze světla jen slabě pronikajícím do zadních prostor, spíše jen po hladině.

Záběr na konec požárnícké hadice ze které vytéká voda, skluz podle hadice k domovní studni, kde několik osob, identických s předchozí scénou, provádí čištění. Detail na ruce, vytahující na laně kabelík s hákem a usazeninami, detail vyklopení, detail lana, prokluzujícího dlaněmi, jak je kabelík spuštěn dolů. Záběr do studny, postava kole má světlo pod

Ličíš mi pákou idylu, to si sebou nesíte pivo a dole pořádáte pikniky, ne ?

Vole, tam se náhodou maká jak nikde. Pořád se něco hledá a objevuje, prolejšá, čerpá, prokopává, pořád se snažíš dostat někam dál. Jinak bytě to ani nebevilo.

A taháte si za sebou nitě, abyste trefili zpátky ?

Ty si děláš legraci, ale kdysi se dvakrát otočíš, skrčíš a narovnáš, tak máš někdy starosti zjistit, odkud jsi přišel..

/Ze zvukové kulisy přijde hospedská/

Ještě pivo ? Zvuk dvou pullitrů postavených na stůl

Co je zase tohle ?

Ne co, čistíme studny, aby byly prachy, myslíš si, že nám někdo něco dá ? A víš kolik stojí každá pitomost ? Na studních se nechá vydělat - vyčerpá se, očistí stěny, vybere sajrajt ze dna a trhá -

To nemáte dost toho makat v jeskyních, ještě se serete ve studních

Víš že bych se raděj hrabal v jeskyni než v zachlorované studni, že bych raděj mapoval nový objev

sebou, osvětleny jsou detaily
dna a nabírání kbelíku. Postava
se narovnává, dává znamení
nahodu. Záběr podle lana, na
němž je vytahován kbelík,
dokud ten nezakryje celý
obraz.

Tamný obraz přechází zvolna na
záběry sintrových jezárků,
hrázky, krystaly, po dopadnutí
kapky se všerozpohybuje
odlesky.

Záběr na tekoucí vodu v dómu
a přepadu. Třísť v balvanech,
víry, postavy přidržující se
lana traverzují proti proudu
Volně přechází do záběrů
tekoucí vody a záběrů propa-
dání, sbory balvanů, detaily
virů, kam ra se vzdaluje,
zabírá celek propadání, a
vody v tepláčkách a jegrově tri-
ku s umazanými okraji rukávů,
lokty, kolena a zadkem postava,
peré p v propadání overal,
nístí lampu a helmu od bahna.

Propadání, sbory balvanů iden-
tické s předchozím záběrem,
sucho, ohlcené kameny, náplav,
prázdné korýtko potoka.

než starý baráky, beztek toho moc
za sobotu a neděli nestihnáš.

To jevidět, že přes tejdén v
práci moc neděš, když máš roupy
ještě na takovýhle blbosti.

Uřeš-nedřeš. Jezděj tam kluci
který makaj na šachtě

Že to nevezmou rovnou spodem,
janci..

Polykání piva, bouchnutí pullitru

To bys nevěřil, co ta voda dokáže,
i ty úplně nejnepředstavitelnější
věci, tvary, který bys vůbec nečekal.
Jenže to, co ukazujou turistům, to
je jen jedna polovina věci

-----/volně pokračuje řeč/

když to ale dole začne fofrovat,
tak žádná legrace, dělá to divy,
dole může být po povodni všechno
jinak. /při záběrech tekoucí vody
zesílí v pozadí zvuk hospedy/

Dej pokoj, teď abych se bál i
jít se projet na loďce Funkvou

A ty dej pokoj s Funkvou

A ty dej pokoj s vodou

/zvuk sleduje odsunutí židli, kroky,
vrznutí dveří a čárak tekoucí do
žlábků/

Tak mě tam někdy vem sebou, ať
si to tam taky prohlídnu, beztek
už od doby, co jsem čet Leves
mamutů nedovedu pochopit, jak může
téct potek do země. Ze země-prosim,
ale tohle bych vidět chtěl.

/Zvuk hospedy zesílí a v polovině
záběru suchého propadání ztlachne.
-----po konce záběru ticho/

Několik kratších záběrů na postavu, lezoucí směrem ke kameře: vylézající škvírou ve vstupu Píkovky, provlékávající se ve sborech balvanů tentéž, plazící se v průlezu do Rotundy ap., střídajících se se záběry na postavu lezoucí směrem od kamery v podobných místech. Osvětleno pouze ve směru od kamery, sledovat ruce a nohy lezoucího.

Kamera sleduje z pevného žebříku ruce postavy, lezoucí dolů po lankovém žebříku.
/dlouhý záběr/

Ruce položené na kameni, klid v pololeže, jen mírně osvětleno. Převládá černá, světlo pouze odrazem ze škvíry mezi kameny, mírně se pohybující. Ze škvíry

Od tohoto záběru použity autentické zvukové záznamy z podzemí, odpovídající filmovým scénám /šustění látky overalu, dýchání, škrábání se šterkem, cinkání žebříků apod. Do tohoto pozadí pomalu pronášený monolog:

Jednou bych tě chtěl vzít sebou. Chtěl bych, aby sis oskoušel co to znamená sestoupit z povrchu, ztratit určenost rovin a pravých úhlů, být po pár pohybech závislým jen na tom, kam vede tato škvíra, kam se otvírá tato puklina..

Musíš se mnou dolů, slézat po zavěšených žebříčcích, prolézat zašlá chodbiček a škvír, hledat, kudy tě skála pustí. Vyzkoušet si objem a tvarovatelnost svého těla, svou sílu a slabost, svou pohyblivost i bezmocnost

Musíš důvěřovat skále, očekávat, nikdo nezná kouzelné slovy^{ská}.
Sezame, skála se otevírá ^{sama} dříve
nebo později pod tvým naléháním

vylézá pozpátku postava /vše
v obrazu kamery je prostorově
stísněná/, bere si páčidlo a
znovu nalézá do skvrny. Pohyb
světla, nárazy /i zvukové/.
Světlo mizí.

pustí tě do svého nitra, nechá
nahlédnout, oplátí ti tvé
důvěrné dotěky a trpělivost

Rychle se vystřídají statické
záběry malých prostor /chod-
biček/. Následuje rychlý po-
hyb kamery i světla. Spodní
části ledové chodby s krát-
kými, kontrastními zastavení-
mi na detailech miskovitých
prohloubenin a zajímavých tvarů
chodeb. /pokor na teploměry
a níply nivelace, neměly by se
dotat do záběru/

Spatříš prostory, které nikdy
nebyly osvětleny, uvidíš obrazy,
které nebyly viděny, přijdeš do
míst, která nelze hledat v ma-
pách. Otiskneš stopy, vytvoříš
stíny. kapky vody na stěnách se
rozzáší svítem tvé lampy, za-
jiskí pro tvůj pohled..

Dlouhý záběr přejíždí studnu
řikovky, záběr na dlouhý zeb-
řík studny odspodu. U něj
stojící postava smotává lano
do panenky.

Jako zvuková kulisa začíná kytara.
píseň "My řárali jsme jako každý
den,-a dech se krátil, osl tuhle
v nás-v každém z nás byl vytoužený
sen - postavit jednou časů ze snů
hráz - - zastat se těch pár okamžiků
-kdy člověk cítil všim co měl že má
žije-než propadl se v bahno stracích
zvyků-s tím zmizela i jeho melodie.
-- Ty okamžiky cítím jako starý sen
-pod rutinou těch každodenních prací
-takže už ani jasně nechápeš -proč
ve vzpomínce zas se znova vrací-
ta nekonečná touha -touha jít--"

Záběr na postavu pod žebříkem: přiváže si smotek lana na záda a stoupá vzhůru. Kamera sleduje asi do dvou metrů.

Detailní záběr rukou postavy, lezoucí po žebříku nahoru. Možná nafilmovat tak, že se do povědňové chodby instaluje horizontální žebřík, na němž se dobře naučené pohyby rukou "přehrají" šestnáct venku! Záběr dvakrát přerušen skluzem na žebřík nad lezoucím, blíží se strop a konec žebříku odpovídá původnímu záběru žebříku.

Kamera prochází škvírou plotinky sítě pod skruše. Záběr vzhůru k světlému kruhu. Záběr uvnitř skruží, kamera stoupá, přeskupne se přes okraj a končí detailem pody, jehličí, listí, větvičky..

Hra kytary pokračuje, melodie např. na foukací harmoniku. Přitom pokračuje monolog, tón hlasu je ale civilnější:

Ríká se, že člověk leze do jeskyně pro ten báječný pocit, jaký má, když vyleze. Kdesi na louce nebo v lese je pár zkruží, kterými proklouznou zpět do světa plnosti zvuků a barev, vůní a větru, toho všeho, co tak často nevnímám..

Žebřík tam nahoru.

Jak je to všechno zmotané, skutečně je tam někde nade mnou jakási rovina, po které lidé chodí do všech stran tak samozřejmě? Na kterou svítí slunce nebo hvězdy? Opravdu uvidím za tím pupkem skruží modré nebe s hvězdami? Je možné, že to, co je pro všechny děle, to po čem chodí, je pro nás tak vysoko?

Kytara s harmonikou vystřídaly melodie. Zpěv písně:

"V tomhleto kraji jsem šel, své štěstí jsem spřádal - v tom kraji já doma byl, s ozvenou se hádal - s písničkou radost jsem šel - a sklízil pěkných pár chvil - v tom kraji já

Stejný záběr končí detailem zasně-
žené, udupané země okolo vstupu.
Následují rychle se střídající
statické záběry okolí vstupu v
různých ročních dobách a počasí.

Uklidňující záběr, kluci jdoucí
z jeskyně přecházejí po zvlněné
louce k silnici, unavení a u-
mrtvení, kamera se vzdálí od
postav, sleduje, jak odchází.
Projíždí auto, zvlněná louka,
závrty.

Jeskyňářská základna, pomalu se
pohybující záběr do oken, postavy
vaří jídlo, gestikulují, sedí
s kytarou, pijí z lahve apod.

Kamera skluz na celek srubu, vy-
chází postava, jde ke stromu s
obrázcem konví a tam se do půl
těla svlečená myje, detail před-
loktí, mydlících se dlaní.
Záběr na džrek vody, za chvíli se
zastavuje, strae.

já doma byl, svůj štěstí jsem spřá-
dal -- Tím krajem od mládí šel, a
holkám všem mával - snad dělal
jsem vše co jsem chtěl, po perónech
hrával - znavený z potoků pil-
o přízeň slunce prosil - když mi
nabídlo svou líc, tak síly jsem
střádal --"

Kytara a harmonika pokračují v
hraní.

Opět civilní hlas:

chtěl jsem ti ukázat jedno krásné
místo, kde se šlevčka otevírá
pohádková skála. Řekl jsem ale málo.
Málo o skále, málo o lidech, kteří
za ní jezdí. Mohu tě nechat jen na-
hlédnout přes sklo, neumím tě vzít
tak blízko, abys cítil mou únavu
a radost, má doteky, abys stál
tváří v tvář

S otevřením dveří vše utichá,
do konce filmu bez zvuku.

THE END

milý Ž.

.. Pokusím se ti odpovídat na některé výhrady a připomínky, kritiky "Pokusů o scénář".

.. toto klasické schéma jsem zvolil proto, že mi dávalo dostatek možností k vyjádření toho, co jsem chtěl a cítil. Mohl jsem samozřejmě víc zvýraznit svoji koncepci sebechápání člověka v jeskyni jako mimořádného případu sebechápání, ve svých vyhocenostech obnažujícího a osvětlujícího i to, co je jinak skryto pod všedností a rutinou. Mohl jsem např. důsledně rozbit orientační roviny kamery, týž snímek mohl být brán několikrát kamerou otočenou podle osy objektivu, postava lezoucí v šikmém škvíře ke kameře by tím byla utržena z vertikály, ale spokojil jsem se pouze s náznakem toho uvnitř obrazu - pravouhlý rámec kamery a divákovaplátna by se mi stejně rozbit nepodařilo. Mohl jsem zdůraznit vypjatost situací, strach, ukázat, že mnohdy nejde o dětskou hru - k tomu, aby si divák měl možnost uvědomit jinakost situace na plátně, myslím ale stačí expresivní kamera a zvuky. Otevřenost a nezaručenost každého kroku, opřené jen o důvěru v budoucí okamžik, nemusí být vyslovena ani záběrem na pád ze stěny /do jistění/ ani záběrem na anděla strážného.

Mohl jsem samozřejmě potlačit i patos či sentimentálnítu, kterou mi vytýkáš - ale nechtěl jsem. U toho se zastavím.

Předně jsem nechtěl dělat reportáž. Někdy pracuji jako novinář, tj. zajímají mne rozhovory vedené dotazujícími se a směřující k nějaké jednoznačně určené věci nebo předmětu.

Kebráním se jistě rovině racionality jazyka rozhovoru. Ale vím, že jazyk běžného rozhovoru není přímo převeditelný do reportáže. A že ani to, co považuji v lidském životě za důležité není zpravidla takto převeditelné do racionální řeči. Reportáž předkládá divákovi něco neznámého tak, že to převádí do známých pojmů a obrazů, natahuje skutečnost, čtenáři neznámou, na mustry a schemata skutečnosti, čtenáři známé. Takovým způsobem nelze říct to, co chci. Navodil jsem sentimentalitu, patos. Můžeš mi to vytýkat. Tě co jsem chtěl, ale přesahuje reportáž: bez osobní vázanosti, ze které sentimentalita a patos pramení, nelze věc samu bez destrukce uchopit. Vytýkáš mi nedostatečný důraz na sociálnost. Nemohu poukazovat na sociálnost. Už proto ne, že sociálnost, zabývá li se jí někdo v tomto smyslu, vede spíš k sociologizování a nikoli k překročení psychologických schemat. Skrze člověka, skrze jeho tělesnost, otevřenost věcem, skrze jeho schopnost patosu / která je přeci sdílením patosu / a skrz jeho obrácení se k sobě v nepředstíraných otázkách - lze poukázat i k otevřenosti člověka společenství lidí. Je ten poukaz není přímý? Že jsou ti "onešni dravečci" jiní než my, že je tchle všechno "starý, překonaný pohled"? Nesouhlasím. Já takhle mohu říct těm mladý, jak to všechno lze vidět. Ty v nich vidíš drsany, racionalizuješ to, co z nich znáš a myslíš o nich jako psycholog - samozřejmě i já. Ale uvědomí si, že je to jen část ledovce nad vodou. Nevidíš do nich. Jsou takoví, jak říkáš také proto, že nikdy neměli možnost vidět sami sebe jinak, najít pro to, co "pouze" cítí odpovídající výraz. Namítáš mi, že "je to jinak". Bráním se: "Je to i takhle"

Nechci dělat reportáž o skupině jeskyňářů ani o jeskyních, nechci dělat anketu proť kdo do jeskyní leze. Nezbyvá mi tedy než idealizovat ze vzpomínek a z paměti o tom, co jsme prožili a mohli prožít. S tím se tu ocitá nostalgia z toho, že dříve jsme věcem méně rozuměli, ale byli jim bliž.

"Pokusem o scénář" jsem se pokusil vyprávět o celistvosti. O celistvosti v chápání něčeho, sebechápání v našem. Nutí mě to teď položit otázku po tom, prostřednictvím čeho mohu celistvost cítit - po porozumění. Janota v jedné své písni zpívá: "...poznáním podobní zralým plodům, ale nakažení steskem." V janotově formulaci něco podstatného chybí, něco, co neuvědoměle vypouštíme velice často: to, že ~~minimálně~~ hodnotíme, souhlasíme, poznáváme - je založeno na možnosti porozumění. Poznání odkazuje mimo sebe k objektivitě poznatku, poznatého. Porozumění naproti tomu odkazuje k vnitřnímu životu člověka a k jeho sebereflexi. Proto jsem nemohl zvolit reportáž; vztahujeme se k času, ke kontinuitě minulého, přítomného a budoucího, a je to tedy předem prohraná sázka. Její prohranost přináší nostalgii a stesk nad tím, že porozuměli li jsme něčemu, pak jde o něco, co patří minulosti. Porozumění je jistým podstupením v čase. Bez porozumění není smysluplného pohybu v čase. Bez porozumění je pouze evidence změny

Když jsem četl závěrečné scény filmu, ptal jsem se, jak se odkázat k porozumění. Musel jsem ale kapitulovat a odkázat se na tuto kapitulaci. Kamera nedokáže vytvořit přítomnost, přítomnost vytváří až divák, který sleduje

film. Mezi porozuměním filmaře a porozuměním diváka je propast. Není možné dostat se s kamerou dovnitř místnosti, kde sedí lidé a žijí svůj běžný večer; porozumění je obtížné, už když tam vstoupíme jako cizí /ne-známi/ lidé. Člověka, který se věnuje svým běžným úkonům a činnostem nelze zachytit jinak, než evidencí pchybů, evidencí změn, jak je zachycují jednotlivá pole filmového pásu.

Ale tím, že kamera odkrývá meze svých možností, že odkrývá meze objektivizujícího pohledu - tím lze poukázat na nutnost otevření se prožívanému, otevření se patosu, otevření se tomu, co mě přesahuje nikoliv v objektivitě ale v mé tělesnosti, pocitovosti a citovosti.

P.S.

Když jsem četl první verzi tohoto textu, uvědomil jsem si, že jsem důsledně dělal pravopisnou chybu ve slově porozumění; psal jsem porozumnění. Není to náhodou. Porozumění pro mě neodkazuje k rozumu, ale k rozumnosti. Snad je významový posun mezi těmito slovy nepatrný, ale pro mě důležitý. Rozum odkazuje k něčemu samostatnému, uzavřenému do sebe. Rozumnost je žita. Rozum je abstrakce, rozumnost a porozumění jsou životní skutečnosti, stavy.

...
Můžeš mi správně namítnout, že můj výklad slova porozumění není v mém dopise dostatečně založen, odbočil jsem k němu při řešení v podstatě sociálně-komunikačního problému, před který jsem byl postaven. Pokusím se to napravit několika otázkami nad slovem "vědět", které chápu v časovém protikladu k "porozumění" a jehož rozbor měl přirozeně předcházet.

Co znamená, řeknu li "vím svý"?

K čemu mě toto tvrzení odkazuje ?

Nebo nejprve - k čemu neodkazuje:

Neodkazuje k tomu, co se mohu dozvědět, co mohu přijmout zvnějšku jako vědomost. Neodkazuje k tomu, jak vysoká je Eiffelova věž /at už to vím nebo ne/, neodkazuje na žádná údaje.

Neodkazuje ani k tomu, co mohu poznat jako vztah, např. "vím, proč se točí ručičky hodin". Víme to však skutečně ? Je obsahem takové znalosti věci to, že pružina může akumulovat energii, nebo, že ozuběná kola přenášejí pohyb ? Používáme li slova "vědět" ve smyslu "pamatovat si, znát údaj" nebo ve smyslu "znát, rozumět dílčím stavům nebo vztahům", mísíme několik rovin rozumění světu, zakrýváme důležité rozdíly v těchto rovinách.

Kdy jsme tedy právi používat slovo "vědět" v jeho plném smyslu, na který ukazuje "vím svý" ?

Už tam, kde na otázku proč se točí ručičky hodin odpovídám "protože hodiny někdo natáhl", tam, kde mohu přímo něco poznat: "poznám trebanta i podle zvuku". Co v tomto případě "vím" ?

Vím, že jsem před něčím postaven, že se s něčím setkávám

a že jsem schopen to smysluplně označit

Ve "vím svý" se ustavuji vůči světu, proti světu.

"Vím", tak se mi svět ve své proměnitelnosti a necelistvosti jeví jako jeden a týž. Vědět zakládá vztah člověka k světu: "vím o něm" a "vím o sobě".

Vědět znamená trvat, překračovat okamžik přítomnosti, znamená zúčastňovat se na ustavování časové stability světa, zúčastňovat se na smysluplnosti.

Teprve teď měl navázat minulý dopis; teprve teď mohu mluvit o tom, co nahlédám z blízkosti jako pomíjivé, co se mi vzdaluje ze současného "nyní" do nenávratného "tehdy". Teprve teď, když "vím" ustaví smysluplný čas, je možno mluvit o porozumění ve smyslu podstoupení, zakládající smysluplný pohyb v čase, mluvit o tom, jak je překračována evidence změny.

Zůstaňme však u "vím":

Vím co chci, vím, co nechci, vím navzdory.

Jde v tomto případě o absolutní, nekomunikativní asyl, do kterého utíkám před nepřijatelným vnějším tlakem: vědy a ideologie mi vnucují, abych si jejich tvrzení přivlastnil jako něco, co vím. Je to asyl, který mnohá tvrzení věd a ideologií demaskuje jako ne-vědění. Ukazuje se, že tu nejsem postevn před něco, co bych mohl smysluplně označit.

"Vím svý" je nezdegenerovaný lidský postoj, který staví na rozumění vlastní lidské situaci v otevřenosti vůči světu. Je to horizont lidské orientace.

Většina lidí v konzumních společnostech se snaží najít orientaci ve světě, jak jej vykládají vědy a ideologie, ve světě "jistot". Je přesytna informacemi o světě i způsoby jak informace řadit, třídít a zpracovávat. Máme mohutně

rozpracovanou teorií i praxí informace a komunikace - a přesto
nevíme na čem jsme. A nejsme schopni dozvědět se to. Základní
ideologická schemata ani množství informací nás nedokáže
postavit před něco, co bychom byli schopni smysluplně
označit, nepostaví nás do rozumění vlastní lidské situaci

Zastavím se ještě u jedné polohy:

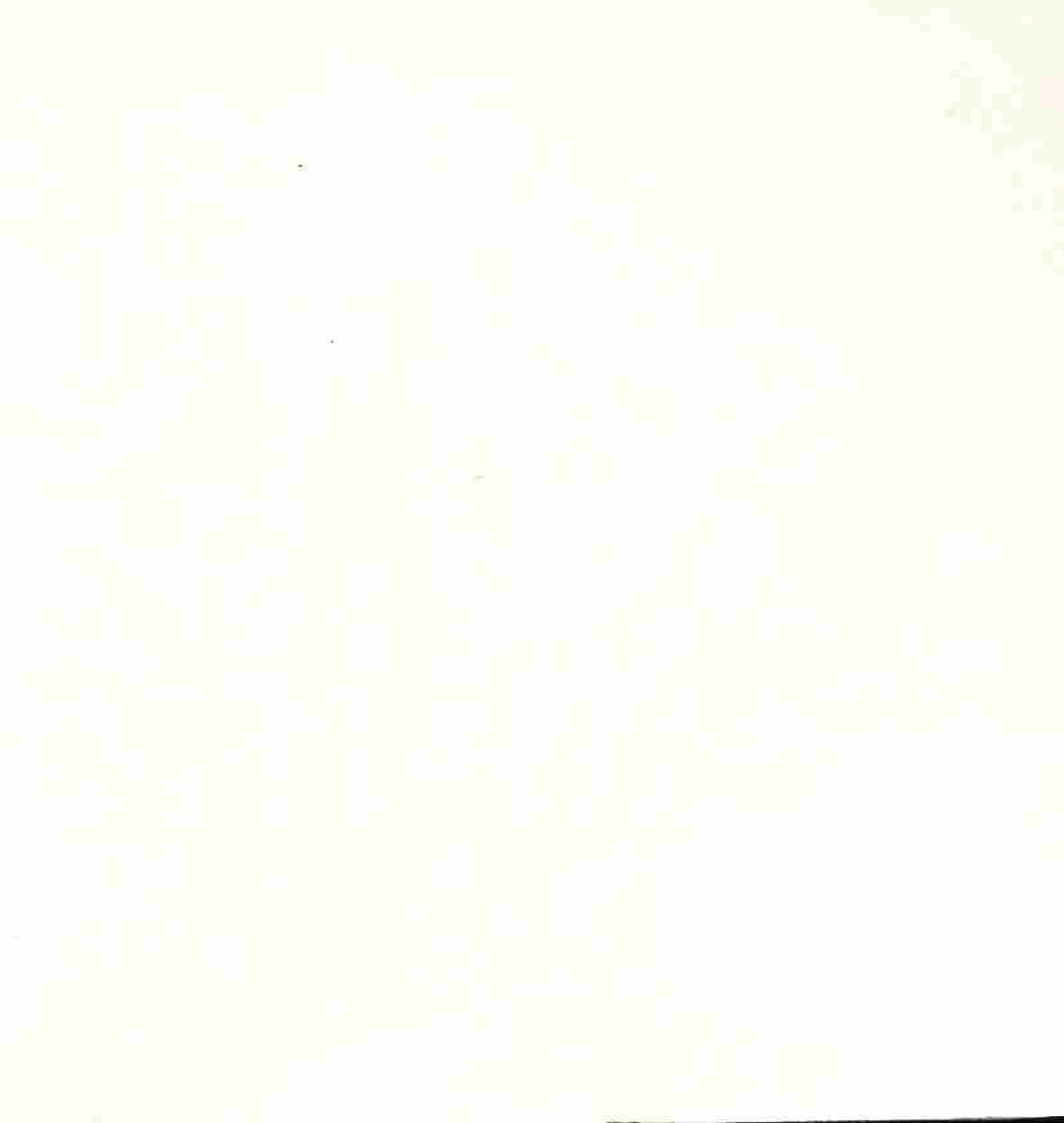
"nevím" v takovém smyslu znamená, "vím že nevím".

Nic to nemění na ustavování světa a času, nic to nemění na
mém vztahu k světu. Teprve kdybych neměl možnost "vědět",
nebo "vědět, že nevím", ocitl bych se v ne-lidském, patologic-
ky neustaveném ne-světě.

...

P.S.

Tragédií je, že většinou si lidé pouze "myslí svůj".
Myslet ale je, jak dávná moudrost říká, houby vědět.

Časopis Mladý svět se na konci roku 1984 postaral svým čtenářům o překvapení : Vyšel zde článek

"Úvod do praktické parapsychologie"

Tvzení, že jde o zásadní mezník v historii evropské kultury se jistě mnohým bude zdát neodůvodněné, zvláště těm, kdo zmíněný článek četli: není v něm přece nic převratně nového. Kdo o problém alespoň trochu zavadil, znal vše o čem článek mluví. Přesto však na svém tvrzení o zásadnosti článku trvám a pokusím se ukázat proč.

Článek "Úvod do praktické parapsychologie" se zabývá vytýčením prostoru pro výklad problémů spojených s telepatii, psychokinezi, proutkařstvím, jasnovidectvím apod. Letmo informuje laickou veřejnost o dosavadních výsledcích a znalostech a slibuje pokračování s praktickými radami. Tím, že se jedná o "návod" se článek liší od toho, co u nás bylo běžně dostupné v šedesátých letech. Také fakt, že takový článek vyšel v MS poloviny osmdesátých let je zajímavý. MS je časopis jen o málo svou úrovní přesahující Vlastu apod, pokud jde na jeho stranách nalézt jistou dynamiku, pak jde nejspíš o snahu zmanipulovat, zakrýt přirozené položení otázek, ke kterým by mohl průměrný čtenář dojít. Reportáže a články MS většinou

zavání prázdnotou a nahraditelností, pokleslostí racionality tety Saly a pokleslostí, s níž prezentují své problémy její klientky. A nyní se trejstrana zmíněného článku jen hemží slovy typu "věřit", "Levitace", apod, a to vše v lehkém, jakoby samozřejmém tónu profesionálního redaktora.

"...přirozené schopnosti telepatie, psychokinetiky aj. jsou utlumovány důvěrou ve tvrzení vědy.."

Současný svět člověka je od světa vědy /resp. světů jednotlivých speciálních vědních disciplin/ natolik vzdálen, že není třeba nikoho příliš přemlouvat k nedůvěře. Takto pojatý despekt k "oficiální vědě" nalezne - jak se dá očekávat - přímou i nepřímou odezvu a odraz v širokém spektru štenářů MS. Není tedy pravděpodobné, že tón a styl tohoto článku je náhodný. MS například utvářel a utváří podstatnou měrou obraz "hnutí Brontosaurus", s předstihem a nenápadně podchytil počátky aktivit začínajícího ekologického hnutí u nás a ztvárnil je do podoby bezzubého obtloustlého vykleštěnce, organizujícího sběr plechovek a odpadků.

A najednou zásadní poukaz: Nevěřte systematické vědě, která ignoruje ~~zmíněnými~~ zjevné věci!

Copak ode mne chtějí, kam mě chtějí dostat, měl by se zeptat protěpělý štenář oficiálního tisku.

Klasická evropská filosofie vymezila své pojetí světa v monolitnosti fyzikálně pojatého prostoru, času a kauzality, a založila tím vědu jako systematicku získávání poznatků o poznatelném. Takto jednoduché to ve skutečnosti nikdy nebylo, věda sama procházela a prochází krizemi v sebepochybování. To se však, jak je u nás známo, týká pouze věd buržoazních, které nemají jasný a pevný základ, a stejně tak i buržoazních filosofii. Filosofie určující tvářnost světa, ve kterém žijeme my je ale naopak jasným a pevným základem pro vědy i pro systematizování poznatků. Fakt, že "oficiální, nepokroková věda" ignoruje zjevné věci zaslouží oprávněnou kritiku.

Není to však jednoduché. V některých západních filosofii lze nalézt i předpoklady pro tvrzení, že víra ve výsledek experimentu je nezbytná pro zdárný průběh experimentu samotného. Jak to však může zakládat nějakou objektivní vědu? Padá tu přeci hranice mezi subjektem a objektem, experiment nelze jasně a jednoznačně vymezit. Klasická věda je zde suspendována, její požadavek objektivity není možné dodržet. Suspendována je ale objektivita v tradičním evropském pojetí vůbec. Jestliže ale není možné opírat se o objektivní platnost toho či onoho, pak se celé pole lidských otázek posouvá do polch, kde na první pohled vyniká jiný rozvrh: nový, očištěný význam dostává otázka po pravdě, po smyslu, po správnosti, dobru a zlu; Padne-li věda jako garant objektivních skutečností přesahujících aurčujících člověka, je na člověka vznesen dávný, ale zakrytý nárok na základní lidskou orientaci v lidském světě.

Jak na toto vše bude reagovat filosofie určující tvářnost světa, ve kterém žijeme ? MS jako časopis UV SSM ve svém článku /který chápu jako zásadní zlom v evropské kultuře/ poukazuje na možné řešení: dát sepe proudu, zachraňovat co se dá. Do jaké míry se podaří v této situaci dlouhodobě udržet náš konzumní podtlak a současnou orientovanost, nelze předvídat. Filosofie, určující tvářnost světa, ve kterém žijeme, je jistě schopna toto sousto strávit bez jakékoli újmy a rozporu - otázkou ale zůstává, jak se vyrovná v mnohém se okultismem, pověrčivostí, nejružnějšími sektářstvími ale i s rychlým šířením křesťanství a východních náboženství a islamu.

Autoři článku nabízejí rámec racionálního vysvětlení pro skutečnosti, které začínají nahledávat současnou orientovanost člověka, snaží se ho nabídnout dřív, než rozpad sám dojde mnohem hlouběji. Proti "oficiální", tedy systematické, zkompromitované, vědě se snaží postavit "svou vědu", prezentují "vědecké", statisticky vyhodnocované pokusy, snaží se objektivně o nich referovat.. Nedokážou vysvětlit "mechanismy" které chápou jako projevy málo známých přírodních sil, popisují tedy alespoň "jak fungují". Víze "brontosaura" pseudoracionality je hrozná.

To, že MS uveřejnil tento článek, není jistě náhodný počin nějakého řadového redaktora. Článek tohoto druhu musel být jistě schválen a doporučen odjinud. Lze se

domnívat. Že jeden z významných motivů může být i zcela prozaičný: Na celém světě probíhá v izolovaných laboratořích výzkum psychokinetiky, telepatie a jasnovídectví, směřující k nalezení možnosti, jak mimořádných schopností některých lidí využít v rámci preferovaných ministerstev. Tento článek může být chápán také jako pokus o podchyzení velké skupiny lidí, kteří u sebe zjistí takové schopnosti / a pochlubí se tím MS /, pokus o vytvoření základny, ze které by bylo možné vybrat vhodné a velice vzácné "subjekty" k výše zmíněným pokusům.

Ač je však záměr článku jakýkoliv, nelze popřít jedno: věda, v nejrůznějších svých ohorech, od chemie až po lékařství je stále víc izolována od života člověka. Transplantace orgánů, uplatnění umělých orgánů, hormonální léčba, zásahy do genetiky - to vše vzbuzuje spíš hrůzu než někdejší naději. Praxe odlidštěných velkonemocnic, jedovatých potravin, vzduchu a vody, praxe konzumních společenských vztahů - nutí člověka, aby hledal novou orientaci ve světě.

Otázky, které si tradičně klademe za sebe i za svět se zdají nezodpověditelné. To, co se nám zdá jako zahňívající klid, je však ve skutečnosti pohyb. Názna nutnosti nového narýsování otázek už jde nalézt všude - i v MS

zima 84/85

obsah: Fokus o scénář
/Sh/ dopis Ž
dopis Ž /II/

příloha: článek o zásadním mezníku
v historii evropské kultury

